

Delavska enotnost

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

LETNIK X. ŠTEV. 32 (331)

Ljubljana, 3. avgusta 1951

IZVOD 6 din

Jugoslavija je po svojih nadčloveških naporih in borbi znana po vsem svetu

(Iz govora maršala Tita na Kozari)

27. julija sta LR Hrvatska in Bosna in Hercegovina praznovali 10. obletnico ljudske revolucije. V Zagrebu in Sarajevu se je zbralo na slovesnost 100.000 ljudi in prav toliko jih je prišlo tudi v Knežice pod Kozaro, kjer je bil navzoč sam maršal Tito. Vse ljudske republike so bile zastopane, iz Slovenije pa sta prinesla pozdrave član politbiroja CK KPS dr. Jože Potrč in član CK KPS Rudolf Janko.

Po pozdravu predsednika vlade LR BiH Djura Pucarja, je navdušeno pozdravljen stopil pred ljudstvo maršal Tito in mu čestital k 10. letnici ljudske revolucije.

V svojem govoru je med drugim dejal, da so se prav zato v tolikem številu zbrali pod Kozaro, ker je Kozara preživela eno najtežjih razdobjev v zgodovini jugoslovanskih narodov. Kozara je med vsemi našimi kraji na prvem mestu po številu žrtev za svobodo. Ljudstvo Kozare je lahko ponosno na to slavno borbo, ime Kozara je znano daleč po svetu.

V BiH so se med prvimi dvignili proti fašizmu, zato ima posebno mesto v našem osvobodilnem boju. To ljudstvo je najhujše občutilo krvniško roko Paveliča in njegovih doglavnikov. Prav v Bosni in Hercegovini je bilo ustvarjeno jedro naše slavne ljudske armade, tu je bila ustanovljena naša ljudska oblast, naš Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije. V BiH, ob vznožju Grmeča, so bile izročene prve zastave našim proletarskim brigadam, v BiH se je pomešalo orožje partizanov in ljudskih vojakov iz vse države — Srbije, Črne gore, Hrvatske, Slovenije, vseh, ki so se borili za to, da bi izgnali okupatorja iz naše države in uničili stari sistem.

Maršal Tito je omenil obrekovalni vojnouhujskaški govor Molotova v Varšavi, kjer je bila glavni predmet njegovega govora Jugoslavija. Na primeru Jugoslavije je hotel pokazati Poljakom, kaj jih čaka, če bi se drznili slediti nam. Maršal Tito je obsodil brezmočne laži, katere je Molotov zopet ponovil na naš račun in omenil njegove grožnje, katerih pa se nam ni treba bati, ker smo sestavni del človeštva, ki si želi miru in ki se bo borilo za mir, če bo treba z orožjem v roki.

Ko je govoril o naših notranjih vprašanjih, je maršal Tito dejal:

»Kot država, ki je izvršila revolucijo s težkimi žrtvami, ki je vzpostavila popolnoma nov notranji sistem, do kraja odpravila izkoriščanje človeka po človeku in ustvarila vse pogoje za močnejši razvoj, imamo danes pred seboj še dovolj težkih nalog. Dotaknil bi se samo nekaterih. Pozneje bom navedel nekaj primerov in uspehov, ki ste jih zaznamovali v v Bosni in Hercegovini, kot prvo in bistveno pa bi zdaj načel vprašanje naše nadaljnje graditve. Ena izmed naših največjih težav pri izvedbi začetnih del je pomanjkanje delovne sile. Ne bi rad sedaj navajal podrobnosti o tem, kje je vzrok, toda lahko rečem, da vzrok ni samo v tem, da smo ustvarili prevelike načrte, temveč v nezadostnem razumevanju naših potreb. Navedel vam bom samo nekaj primerov. Vzemimo kot prvi primer, kaj bi dobili, ko bi čimprej zgradili železarno v Zenici. Sprostila bi nam precejšen del sredstev in devizah za nakup surovin, ker bi železarna v Zenici izdelovala za državo stvari, ki jih moramo sedaj kupovati v inozemstvu. Železarna v Zenici nam bi lahko dajala ne le železo za povzdigo kmetijstva, temveč tudi za proizvodnjo industrijskih strojev itd.

Zasluzeno priznanje

24. julija je OSS v Slovenjem Gradcu predal prehodno zastavico delovnemu kolektivu Tovarne usnja v Slovenjem Gradcu, ki je dosegel najboljše uspehe v prvem mesecu šestmesečnega tekmovanja v počastitev 10. obletnice JA v tekmovanju med delovnimi kolektivi v slovenjgraškem okraju. Sindikalna podružnica Tovarne usnja je v tem času razgibala politično delo med svojim članstvom in dosegla lepe uspehe tudi v vseh drugih tekmovalnih točkah. Člani tega delovnega kolektiva so opravili v prejšnjem mesecu okrog 800 ur prostovoljnega dela pri raznih delih v KDZ v Starem trgu, na mestni ekonomiji in v tovarni. Poleg tega so delavci obnovili staro in neuporabno črpalko, s čimer so prihranili podjetju okrog 8000 dinarjev, v »Tednu zbiranja odpadkov« so zbrali 10 ton starega železa, z lastno električno centralo, ki so jo zgradili letos pomladi, pa so prihranili okrog 900 kWh električnega toka.

Dala nam bo železno pločevino za ustvarjanje naše vojne mornarice, dala nam bo tračnice za nove železniške proge in še mnogo, mnogo drugih stvari — vse to pa moramo sedaj uvažati iz inozemstva. Če pa nam tega ne bi bilo treba kupovati, bi lahko ta denar porabili tako, da bi v inozemstvu kupovali stvari za široko potrošnjo, ki so

potrebne našim ljudem, kupili razna prometna sredstva in druge stvari, ne pa zato iskali pomoči, kar smo morali napraviti, ker nismo imeli lastnih sredstev.

Ali vzemimo drugi primer, recimo koksarno v Tuzli. Kaj nam bo ta dala? Dala nam bo dragoceni proizvod koks, (Nadaljevanje na 3. strani.)

Na Kozaro...

Sindikalni sveti pri organizaciji tekmovanja v počastitev 10. obletnice JA

Sindikalne organizacije širom po celi naši republiki so se častno odzvale pozivu Glavnega odbora ZB in razpisu GO ZSS za tekmovanje v počastitev 10. obletnice JA. Ta veliki zgodovinski dan žele počastiti sindikalne organizacije kakor tudi vsi člani sindikatov, tako da se bodo čim bolj usposobili za pasivno in aktivno obrambo naše socialistične domovine, da se bodo usposobili za dobre gospodarje svojih podjetij in da bodo tudi častno izvršili svoje planske naloge za letošnje leto.

Dosedanji uspehi nam kažejo, da bo borba med kolektivi za osvojitve prvih mest in nagrad zelo ostra. Sedaj smo res šele v začetku tekmovanja ter je prav zaradi tega nujno, da damo temu tekmovanju tudi pravilno smer in vsebino. Zato so vsi sindikalni forumi moralno odgovorni, da najdejo vse tiste metode, ki bodo množično zajele članstvo sindikatov v to tekmovanje.

Iz razpisa GO ZSS je razvidno, da so podružnice dolžne pisмено se prijaviti svojem RO in tudi OS ali KS. Mnoge podružnice praktično že tekmujejo, prijav pa še niso poslale, ali pa so prijavo dostavile samo RO, OS in KS pa ne, posledica česar je, da mnogi sindikalni sveti še niso po vprašanju tekmovanja ukrenili nič konkretnega kot n. pr. OS Trebnje, OS Kočevje, KS Ribnica itd.

Mislimo, da morajo sindikalni sveti pri organizaciji tega tekmovanja nuditi največjo pomoč svojim sindikalnim organizacijam. Predvsem je napaka v tem, da še do danes niso vsi OS in KS formirali komisij za izvedbo tega tekmovanja. Nekateri OS mislijo, da zadostuje, če imajo svojega predstavnika v koordinacijski komisiji pri Okrajnem odboru Zveze borcev n. pr. OS Krško. Naloge koordinacijske komisije so širše in usmerjajo tekmovanje na vse organizacije. Naloge komisij pri OS in KS pa so: da predvsem nudijo pomoč sindikalnim organizacijam, da vodijo vsepobno agitacijo, da ne bo nobene podružnice ne člana sindikata, ki ne bi bil vključen v tekmovanje in da kot

pomožni organ IO sindikalnega sveta koordinira celotno tekmovanje svojega kraja. Sindikalni sveti morajo preko komisij dajati smernice in predloge, kako naj posamezne podružnice tekmujejo in skrbeti, da to tekmovanje ne bo ozko (samo v kolektivu), ampak da ga razširijo ter vključijo v tekmovanje predvsem našo vas. Da so kmetje iz naših združenj in državnih posestev željni sodelovati predvsem pri vzbujanju svetlih partizanskih tradicij, so nam to potrdile velike partizanske patrulje ob priliki praznika Dneva vstaje na dan 22. julija. Zato je potrebno to tekmovanje organizirati v širino. Brez velikih težav je možno izvesti partizanske napade v okviru celotnega okraja ali več mest, vasi skupaj s sodelovanjem organizacije predvojaške vzgoje, izvenarmadne vzgoje, LT, gasilstva itd. in to z vsemi tehničnimi pripomočki, ki jih imamo na razpolago.

Nadalje lahko OS in KS dajejo vso pomoč pri organizaciji vaj lokalnega značaja, kot napad na tovarno, požarni alarm, vaje PLZ ne samo v tovarni, ampak v celotnem okraju, diverzantske akcije, gradnja zaklonišč, organizacija velikih izletov, združenih s partizanskim maršem po programu IAV itd. Možnosti je dovolj, potrebno je samo resneje pristopiti k delu. Komisije pri sindikalnih svetih bodo imele dovolj dela in je nujno, da vsi IO sindikalnih svetov takoj pristopijo k organizaciji komisij. Potrebno je napraviti perspektivni plan dela, pregledati tekmovalne obveznosti kolektivov, dati na osnovi analize svoje pripombe in predloge. Nič ne bi bilo odveč, če bi sklicali konference po vprašanju tekmovanja, da bi se pogovorili o vseh možnostih za čim uspešnejšo izvedbo tekmovanja. IO sindikalnih svetov morajo nuditi tudi pomoč na terenu, posebno kolektivom izven industrijskih središč.

OS in KS morajo odslej redno do 10. v mesecu ocenjevati najboljše kolektive po skupinah ter najboljše kolektive predlagati Okrajnemu odboru ZB, ki bo razglašal in dajal mesečna priznanja najboljšim. Ocenitev v okviru

Gospodarski problemi Jugoslavije

Pred novim načinom budžetiranja

Decentralizacija gospodarstva, to je prenos upravljanja državnih gospodarskih podjetij iz območja zvezne vlade na ljudske republike in odtod na posamezne ljudske odbore, h kateri je Jugoslavija pristopila že lani, je bila samo uvod k nadaljnjim pomembnim spremembam v odnosu države do upravljanja socialističnega gospodarstva. Po izvršeni decentralizaciji je sledil nov korak: prenos državnih gospodarskih podjetij v roke delovnih kolektivov. Po vseh podjetjih so bili izvoljeni delavski sveti in njihovi izvršni organi — upravni odbori. Namen ustanovitve teh delavskih svetov pomeni dejanski prehod večine proizvodnih sredstev v roke družbe, gospodarjenje s temi sredstvi pa so prevzeli nase delavci in uslužbenci teh podjetij.

Novi finančni sistem, ki ga sedaj pravi zvezna vlada in po katerem bo krenilo gospodarstvo Jugoslavije še letos, bo potegnili nove in značilne meje v odnosu države do gospodarstva. Gre za čimvečjo in popolnejšo osamosvojitve socialističnega gospodarstva od državne uprave. Delovni kolektivi naj odslej sami skrbijo za razvoj svojih podjetij, za razširitev in povečanje proizvodnje, sami razpolagajo z večjim delom doseženega dobička in skrbijo za izvedbo svojega gospodarskega načrta. Gospodarjenje s splošno ljudsko, to je družbeno imovino, bo postalo odslej skrb in odgovornost vsega delovnega ljudstva. To je eno izmed osnovnih načel, ki izhaja iz programa bodočega finančnega sistema.

Ta osnovna sprememba v odnosu

NOV NAČIN VILVANJA TEKAČEV ZA PELTONOVE TURBINE

Konstruktorji v Litostroju so zelo iznajdljivi. Pred kratkim so prišli na misel, da pri vilvanju tekača istočasno vlijejo tudi lopatice, in sicer v en komad. Prvi taki tekači so bili vlti pred kratkim iz brone za turbino hidrocentrale »Savica«. Četudi je bilo delo pri vilvanju zelo zamotano, se je poskus popolnoma posrečil. Do sedaj so vili že 4 tekače, ki jih brusijo v montaži. To delo je bilo poverjeno Koprivnikovi brigadi. Ko bodo tekači dokončno izdelani, jih bodo montirali v eno že izdelanih turbin. Če se bo ta poskus tudi v praksi dobro obnesel, bodo v »Litostroj« osvojili ta nov način vilvanja tekačev za turbine.

državne uprave do socialističnega gospodarstva bo prinesla prav zaradi tega tudi spremembe v dosedanj način državnega budžetiranja. Menjala se bo torej oblika in obseg vseh proračunov od splošnodržavnega in republiškega do proračunov vseh ljudskih odborov.

Dosedanji način budžetiranja v Jugoslaviji je označeval strogi centralizem v državnih financah. Splošni državni proračun je predstavljal enotni sklad, v katerega so se stekali vsi državni dohodki in iz katerega so se pokrivali tudi vsi izdatki tako splošnodržavnih kakor tudi republiških potreb.

Državna gospodarska podjetja so bila povezana z državnim proračunom s svojimi aktivnimi in pasivnimi saldi, ki so se vsako leto vanj vnašala ali iz njega pokrivala, kakor je pač podjetje uspevalo. To je bila dejanska materialna zveza med splošnim državnim proračunom in finančnimi plani, ki so jih sestavljala državna gospodarska podjetja za vsako poslovno leto.

Z druge strani pa je splošni državni proračun dajal iz skupnih dohodkov gospodarstvu vsa investicijska sredstva, ki so bila po splošnem državnem gospodarskem planu predvidena za to ali ono gospodarsko panogo.

Z novim finančnim sistemom, ki prinaša s seboj široko gospodarsko osamosvojitve socialističnih gospodarskih podjetij, se bo bistveno menjal tudi obseg državnega proračuna. V novi državni proračun se bo odslej stekal samo en del aktivnega salda vsakega podjetja, to je del ustvarjenega dobička, ki ga bo moralo vsako gospodarsko podjetje odvesti v državno blagajno v obliki posebnega davka. Višina tega davka bo zajemala predvidoma splošni povpreček do 30% celokupno ustvarjene akumulacije gospodarskih podjetij.

Ta davek bo poleg drugih predvidenih državnih dohodkov ustvaril državni sredstva za pokritje stroškov državnega administrativnega aparata, za narodno obrambo, za izdatke socialnega zavarovanja in druge družbenokoristne svrhe. Poleg tega pa bo država te in ostale svoje dohodke uporabljala za potrebe novih investicijskih del, to je za izgradnjo nove industrije in elektrifikacije zemlje, kakor tudi za pomoč tistim ljudskim republikam, ki so gospodarsko še najbolj zaostale, predvsem Črni gori in Makedoniji.

Državni proračun ne bo torej predstavljal vseobsegajočega instrumenta drž. financ kakor doslej. Da pa bi imela zvezna ljudska skupščina kot vrhovni predstavnik državne in ljudske oblasti še vedno pregled nad celotnim narodnim gospodarstvom, bo ljudskim predstavnikom predloženo istočasno z državnim proračunom splošni družbeni plan, pregled o ustvarjenem in planiranem narodnem dohodku ter pregled nad davčno obremenitvijo vsega narodnega gospodarstva. Poleg tega jim bodo predložene tudi plačilna in kreditna bilanca države ter bilanca osnovnih surovin, katerih promet in cene bo država tudi še naprej dirigirala. Te bilance pa bodo temeljile na analizah izvršenih planov preteklega poslovnega leta in na razvojnih možnostih celotnega narodnega gospodarstva v novem poslovnem letu.

V delavsko-kmečkem naselju Zadobrova tekmujejo

Lepo in težko klasje kaže, da bo letos več kruha. Zetev se je že začela, frontni odbori in druge množične organizacije na vasi prirejajo prva tekmovanja žanjic.

Vaški odbor OF Zadobrova pri Škofji vasi je v celjskem okraju organiziral prvo tekmovanje žanjic.

16 tekmovalk je imelo odmerjen pas pšenice, dolg 20 m in širok 4 m za vsako tekmovalko. Tekmovanje je bilo vzorno organizirano. Tekmovalna komisija je priznala kot najboljše v hitrosti, čistosti žetve, lepem zlaganju in pobiranju klasja Plohl Alojzijo iz Škofje vasi, Ojsteršek Anico iz Zadobrove, Cilenšek Antonijo iz Šmarjete, Prevoršek Cilko in Fidler Antonijo iz Zadobrove, ki so dobile lepe nagrade. Prva — Plohl Alojzija — je prišla na cilj v 12 minutah.

Zanjice tekmujejo

in sindikalnimi organizacijami

Delavski sveti so nov organ gospodarjenja in upravljanja neposrednih proizvajalcev...

ena izmed važnih dolžnosti sindikalnih organizacij. Hkrati pa je dolžnost delavskih svetov in upravnih odborov...

zaradi tega uspeha delavskih svetov, ki imajo pri nas že čudovit odraz na vseh področjih in ogromen odmev v inozemstvu...

Sindikalne organizacije morajo tesno sodelovati z delavskimi sveti pri diskusiji o novem finančnem zakonu

Po novem finančnem zakonu bodo delavski sveti in upravni odbori dobili še večje pravice. Njihova dolžnost in odgovornost pa bo prav tako še mnogo večja...

V 1196 podjetjih v Sloveniji je izvoljenih skupno 24.259 članov delavskih svetov...

Tega danes ni v nobeni državi na svetu, pa naj se še tako imenuje socialistična. Zlasti toliko sindikalnih funkcionarjev...

Glavna naloga sindikalnih organizacij — analiza dela delavskih svetov!

Širina družbenega upravljanja našega gospodarstva so osnovni pogoji za poglobljanje socialistične demokracije...

Sindikalne organizacije morajo še naprej nenehno razvijati iniciativo delavcev za višjo proizvodnost...

Izkušnje in znanje sindikalnih organizacij je treba prenašati v delo delavskih svetov!

Problemi delovnih odnosov, ki nastajajo v pogojih delavskih svetov, so posebno vprašanje. Morda prav iz razloga...

Sindikalne organizacije imajo v upravljanju in dvigavanju proizvodnosti ogromne izkušnje. V dobi, ko še ni bilo delavskih svetov...

(Iz referata tov. Borca na VIII. plenumu Glavnega odbora ZSS)

III. plenum RO sindikata trgovskih podjetij

Dne 28. t. m. je bil III. plenum sindikata trgovskih delavcev in uslužbenecov, ki je temeljito proučil delo po platu ideološke in zaščitne vloge sindikalnih organizacij...

Dan kasneje

bomo prejeli vaše sporočilo, če na pismo ali dopisnico, namenjeno uredništvu ali upravi »Delavske enotnosti«...

Uredništvo Delavske enotnosti Ljubljana Poštni predal 284

Z mirovnimi pogajanimi v Kessougu sovpadajo tudi nekateri druge zunanepolitične poteze sovjetske diplomacije...

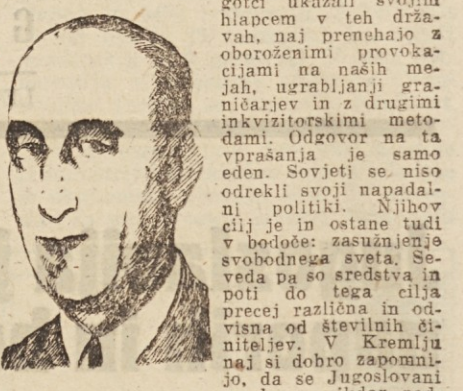
Da bi podkrepili svojo navidezno težnjo po sodelovanju z zahodom, so v Moskvi spet začeli izdajati časopis v angleškem jeziku...

Poleg tega so v popuščenju v nekaterih drugih mednarodnih vprašanjih hoteli dokazati svojo miroljubno politiko...

Kakšen pa je bil odmev na to sovjetsko politiko v zahodnih državah? Vse kaže, da je sovjetska politika v zadnjih letih iztrezila na zahodu še zadnje omlahljive...

je sovjetska politika v zadnjih letih iztrezila na zahodu še zadnje omlahljive. Vse zahodne države so se namreč izrekle za nadaljevanje oboroževalne tekmice.

Da, in tako je prav. Jugoslavija najbolj občuti svojo miroljubnost SZ. Če je Krenjuri res do mira in bratstva med narodi...

Mosadeg

Molotov in z njim vsa informbirovska propaganda na nas ogenj in pepel.

All se bodo nadaljevala anglo-perzijska pogajanja v zvezi z nacionalizacijo perzijskega petroleja

Kaže, da je Trumanov osebni svetovalec in posredovalec v anglo-perzijskem sporu Harriman uspel v svojem prizadevanju...

POPRAVEK

V »Delavski enotnosti« št. 23, z dne 6. julija 1951 je pod naslovom »Kaj se odvaja v sklad za kulturno-prosvetno delo« objavljeno pojasnilo o prispevku v sklad za kulturno-prosvetno delo.

K tej objavi dajemo naslednji popravek:

Po Uredbi o kulturno-prosvetnem skladu določa višino prispevka minister za finance FLRJ na predlog zveznega ministra...

Iz ministristva za finance

PORURJE v gospodarskem sistemu zahodne Evrope

Nemčija je visoko razvita industrijska država. Leta 1939 je bilo v industriji zaposlenih 42% nemškega prebivalstva...

Porurju že v XVI. stoletju, ko je bila zgrajena pri Milenhelmu prva peč za taljenje železne rude.

Resto-westfalsko industrijsko področje je bilo pred vojno središče nemških monopolističnih organizacij in težke industrije.

v celoti po nemškem ozemlju, ter po zelo gosti železniški mreži. Glavno prometno središče je Dolnsberg (360.000 prebivalcev) ob savodru reke Ruhr z Renom.

Ostali deli resto-westfalskega področja imajo manj intenzivno in bolj različno industrijo.

V vseh povodnih razporovih glede demilitarizacije in demokratizacije Nemčije, je vprašanje Porurja zavzemalo prvo mesto.

Z gospodarsko združitvijo angleškega in ameriškega področja v Nemčiji. Je bila ustanovljena leta 1947 skupna angleško-ameriška uprava, nova nemška organizacija v Essenu...

Bodoči načrti a norursko industrijo zanimajo vse zahodne države. Glede lastništva porurskega kombinata premoza v Jekla, so zahodne države mnenja, da naj bi se o tem sklenil poseben sporazum med prizadetimi državami.

Obdobje športne zmogljivosti

Popolnoma je razumljivo, da otroci ne morejo kaj prida doseči v športu. Prešibki so, premalo močni in premalo vztrajni. Tudi je razumljivo, da vrhunski šport ni za starce. Vendar ni tako lahko odgovoriti na vprašanje: Kdaj, v katerih letih je človek najhitrejši, najmočnejši ali najvztrajnejši — skratka, kdaj je na visko svoje zmogljivosti?

30 LETNA MATI — NAJHITREJŠA ŽENSKA NA SVETU

Veliko pozornost je vzbudila leta 1948 nizozemska Fanny Blankers Koen-ova, ko si je na olimpijskih igrah v Londonu priborila kar štiri zlate kolajne. Brez pomisleka bi lahko postavili trditve, da je bila takrat plavalica Fanny nesporno najhitrejša ženska na svetu, saj je zmagala v teku na 100 m, 200 m, 300 m, zapreke in, v štartih 4 x 100 m. O najhitrejši ženski na svetu je važno vedeti, da je bila v času londonskih olimpijskih iger stara 30 let in mati dveh otrok.

Seveda ne bomo trdili, da je ženska za lahko atletiko najzmožljivejša izključno v obdobju okoli 30 let, vendar na primer tekmovalke Blankers Koenove uči, da je lahko 30-letna mati še vedno hitrejša in zmogljivejša od tisočletnih mlajših deklet. Atletinja Blankersova bi bila primer izredne zmogljivosti v zrelih letih. Vendar ne veljajo za vse športne panoge iste izkušnje. Znani so tudi primeri, ko so zmagali na olimpijskih igrah tekmovalci, ki jim je še precej manjkalo do polnoletnosti. To seveda ni bil slučaj, če pomislimo, da sodeluje pri olimpijskih igrah okoli 60 državnih reprezentance, ki pomenijo zelo natančno selekcijo tekmovalcev vseh zemeljskih kontinentov. Pomislimo samo na Sonjo Henle, ki je nekoč zmagala v umetnem drsanju kot 16-letna mladenka. Podoben primer je bila tudi nizozemska Willie den Oudenova v plavanju in Američanka Gestrinova v skakanju v vodo. Kolikor nam je znano, je bila med olimpijskimi zmagovalkami prvih dvajset let predstavljalca Avstrijka Bauma pa najstarejša. Tako lahko trdimo, da dosežejo ženske v umetnem drsanju, v plavanju in v skokih v vodo vrhunske rezultate včasih že v razvojnih letih, v nekaterih drugih športnih panogah pa tudi še po tridesetem letu.

SODOBNE LUSKO-ZELEZNISKE POSTAJE

Najposodobnejša zgradba železno-železniske postaje je v mestu Southamptonu (v južni Angliji). Po pristanku največjih prekomorskih ladij v tem pristanišču, je omogočeno potnikom neposredno izkrcanje iz ladij na suho zemljo, t.j. skokom po nadstropje velikanske zgradbe in prav tako odhod tudi vkrcavanje na prekomorske. V tej zgradbi so krožna dvigala v stalnem pogonu, ki prenašajo potnike iz prvega nadstropja v prizemlje ležeče prostore, oziroma obratno. V prizemlju te zgradbe je speljana železniska proga s končno železnisko postajo, kakor tudi široka cesta, po kateri vozijo različna suhozemna vozila.

Zgradba sama stoji na opornikih in je obkročna zgrajena iz zvarjene lahke skeletno-jeklene konstrukcije z vložnimi dvojnimi votlimi betonskimi stenami. V notranjosti zgradbe so različne napeljave kot n. pr. centralna kurjava, električna razsvetljava, vodovod itd.

V tej edinstveni lusko-železniski postajni zgradbi so poleg številnih prostorov, še potnikom pristopni različni uradi, skladišča in drugi prostori za udobnost potnikov. Med ostalimi stoji velika dvoranica, čakalnice, javne telefonske govornice, telegraf in kablograf, kopalnice, okrepčevalnice, zabavišča, trgovine, razne kioske za prodajanje tobaka, železnških avionskih in pomorskih ter trojebusnih prevoznih izkazov, menjalnice denarja, informacijske pisarne, turistične biroje, novinarske agencije itd.

o bodočih železnških motornih vozovih

Železnški motorni vozovi z lastnim pogonom so urejeni za udobno in hitre prevoze potnikov ali blaga. Vozilno lahko samostojno, še pravi le z motorjem ali pa kot pravitni vlak s priključenimi vozovi-privlačnicami.

Po konstrukciji morajo biti enimajski. Zaradi lahkotnosti gibanja in razvijanja velikih brzih uvajajo železnške uprave motorne vozove za različne namene oziroma za potrebe, bodisi za prevoze potnikov na postranskih (lokalnih) progah s šibkim prometom, ali pa za prevoze z veliko brzo in na večjih razdaljah in odsekih glavni prog.

Ne samo za izključno potniški promet, marveč tudi za prevoze ekspresnega, brzopokovalnega in sploh kopenskega blaga nam lahko služijo motorni vozovi; vendar je njihova tozadjevalna množična uvedba iz prometnih razlogov omejena (zostota vlakov itd.). Tako na primer motorni vozovi ne ustrezajo — kljub temu, da lahko prevozijo največje razdalje v sorazmerno kratkem času — ustaljenim potrebam številčno zelo razvitega prometa potnikov na važnih in zelo frekventiranih relacijah glavnih prog.

Vlečna sila motornih voz je navadno preračunana na 600 konjskih sil. Dokazano je namreč, da so motorji z večjo zmogljivostjo negospodarni celo na progah, ki imajo najtežje terenske profile, razmere.

Motorni vozovi s motorji 600 konjskih sil lahko vselej vlečejo še po eno prikolico. Še pravi tudi na brdskih progah z močnimi vzponi, vtem ko znaša na ravninskih progah njihova vlečna sila okoli 100 ton.

Za racionalno izkoriščanje motornih voz je vsakakor potrebno da v prometu zelo omejeno število raznih tipov. Tipi motornih voz pri francoskih železnkah se dele v splošnem le na dve osnovni skupini:

1. na motorne vozove z relativno majhno zmogljivostjo, ki so pripravi za vleko 1-2 prikolice na lokalnih progah s slabšim potniškim prometom,
2. na motorne štiriosne vozove z veliko zmogljivostjo, ki so sposobni doseči znatno večjo komercialno brzino napram vlakom s parnim pogonom.

Vsi motorni vozovi, čeprav raznih tipov, morajo ustrezati tem-le zahtevam:

1. da ostanjivo in vzdržljivo udobne zveze med postranskimi in glavnimi progami,
2. da zbirajo največja števila potnikov na medpostajnih postajah, razvijajo progi in prepeljujejo potnike do postaj, kjer imajo brzi vlaki postajne oziroma obratno,
3. da čež dan krijejo vrzeli v prometu na progah s šibko potniško frekvenco, ki ima navadno le jutranje in večerne zveze z vlaki na parni pogon,
4. da na sploh zamenjajo drago parno vleko na postranski progah in sredinam oziroma ravninski potniški prometom.

Tudi naše železnice stoji zaradi gornjih okoliščin pred perečim problemom postopne uvedbe delne motorizacije na nekaterih progah, ki že danes terjajo rešitev v pozitivnem smislu. Z. F.

MLADI IN STARI MED OLIMPIJSKIMI PRVAKI

Podobno pozornost kakor Fanny Blankers Koen-ova, je vzbudil med moškimi tekmovalci zadnje olimpijske zmagovalec v atletiki deseterboju, 17-letni Mathias iz Kolumbije. Mathias je bil med najmlajšimi tekmovalci, vendar je zmagal v tehnično najtežji skupini tekmovalca. Toda Mathias ni osamljen primer izredno uspešnega mladega tekmovalca.

V splošnem velja pravilo, da je človek fizično polnovečen šele a polnoletnosti. To ugotovimo tudi po tem, da po 20. letom normalno ne kličejo k vojakom. Tudi športne izkušnje učijo, da pomeni starost okoli 24 ali 25 let optimalno obdobje za nekatere svetovne rekorde.

Mlad športnik, star približno 25 let, ima prednost, da je zelo hiter, Hedy Schulerer, olimpijska zmagovalka v smuku, je bila stara 25 let. Tudi črna Dillard in Stelle sta imela 25 let, ko si je prvi priboril zlato kolajno z rezultatom 10,3 sek. v teku na 100 m, drugi pa z rezultatom 7,82 m v skoku v daljino. Brz ko je tekmovalce star 30 let, postaja močnejši, pa tudi vztrajnejši in izkušnejši. Obdobje okoli 30 let pomeni dobo uspešnega tekmovalca v tekih na dolge proge, pa tudi v metih.

V nogometu često nahajamo na igralce, stare od 30 do 35 let, ki so še vedno člani državne reprezentance. Tudi v orodni telovadbi niso redki posamezniki, stari blizu 40 let. Če naštejemo štiri najboljšie slovenske tekmovalce — Grlica, Longyko, Janež in Natlačena — lahko ugotovimo, da so v pravem pomenu seniorji, nikoli mlajši od 35 let. Tudi med olimpijskimi zmagovalci leta 1948. so bili med najboljšimi na svetu, so bili nekateri precej stari.

OD 20. DO 40. LETA SO ŠPORTNIKI NAJZMOGLJIVEJŠI

Na podlagi mnogoterih opažanj in izkušenj si lahko predstavljamo približno krivuljo človeške telesne ali športne zmogljivosti. Če predpostavljamo, da se človek razvija vse od rojstva do smrti, all od zibelke do groba, kakor pravimo, tedaj ugotovimo, da se krivulja najprej le polagoma dviga. Z 12. letom znajo otroci že marsikaj, znajo plavati, smučati in kolesariti, vendar je njihovo telo precej nezmožljivo. Le ta nastopna večini primerov a polnoletnosti in drž skoraj do 40. leta. Zaokroženo bi lahko rekli, da je obdobje od 20. do 40. leta glavno obdobje uspešnega tekmovalca. S 40. letom nastopajo prvi znaki staranja: športnik postaja počasnejši, navdušenje za tekovanje poloma, često se zredi, poljavljajo se prvi lasje itd. Po 40. letu navadno ne gojimo tekmovalnega športa, temveč šport kot razvedrilo.

TUDI STARCI IMAJO VESELJE S ŠPORTOM

Naj navedemo nekaj primerov: Na Triglav se lahko povzpe ob primernem utrujenju 10-letni otrok, lahko pa tudi 80-letni mož. Najmlajši otrok, ki je preplaval 50 m, je bil star dobra 4 leta, najstarejši plavalec pa je bil menda nek švedski oficir, o katerem so pisali, da je tekmoval za športni znak še kot 94-letnik. O gimnastičnem direktorju Unpsali na Švedskem je priložnostno bil prof. Astrom, da se je vsako leto, ko je minila smučarska sezona, s težkim srcem posiljal od svojih smuč. Feš prilidno zimo ne bom več zmoget, Lanl mu je bilo 78 let, vendar je šel spet v shrambo po smuč. Ih navezal na noge in krenil v zimsko pokrajino na izlet. Dalje je vredno omeniti dunaskega zdravnika dr. Pamescha, ki se je vse do 78. leta kopal v Donavi in tudi potoval. Nekaj podobnih primerov imamo tudi pri nas. V mariborskem telovadnem društvu imajo n. pr. vrsto mož, med katerimi so nekateri starejši od 60 let.

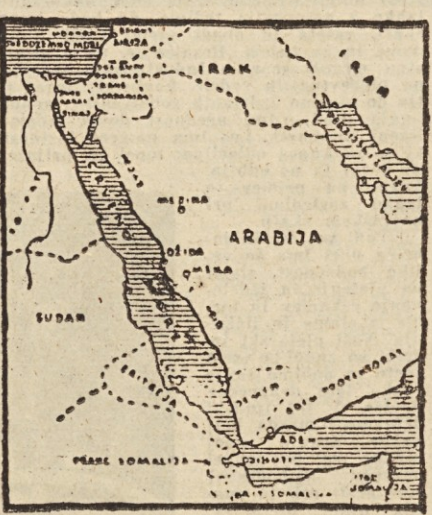
V glavnem bi lahko ločili tri obdobja športne zmogljivosti: 1. Obdobje vzpona, ki traja od rojstva do polnoletnosti; 2. obdobje vrška, ki traja približno od 20. do 40. leta; 3. obdobje počasnega pšenja, ki traja od 40. leta naprej. Kdor se uprjuje, kdor ne preneha in po malem skrbi za ohranjanje telesne zmogljivosti, bo doživel še v tretjem obdobju marsikaj lepega.

ŠČITNIK PRED TOVARNISKIM ROPOTOM

V središču znanstvenih raziskovanj v Marsellu v Franciji, so patentirali slušalke, ki jih vidimo na tej sliki. Slušalke so sestavljene iz različnih vrst zvočnih plošč, ki so med seboj oddeljene v ploški iz plastične mase. Imenujejo jih »kapok«. Ta akustični filter propušta samo ljudsko govornico, zadržuje in odbija pa vse druge šume in tudi ropot največjih strojev, ki so v neposredni bližini, do meje 150 decibelov (enota za merjenje zvočkov) in do frekvence (utripanja) zvočva 12 kilohercov. Nova iznajdba bo posebno koristna za delavce, ki delajo v ko-

RDEČE MORJE in njegove čudovitosti

Suez je ob Rdečem morju, ki se razprostira med Arabijo in Severozahodno Afriko. Med Suezom in Bab el Mandebom se razprostira Rdeče morje 2200 km daleč. Največjo širino doseže pri Massaui, v svojem južnem delu — 360 km. Površina Rdečega morja znaša 410.000 km², kar je skoraj za dve Jugoslaviji (247.500 km²). S Sredozemskim morjem ga spaja Sueški prekop, ki deli Afriko od Azije. Prekop je dolg 161 km, širok pa od 70 do 100 m. S severne strani obdajajo Rdeče morje hribovite dežele Arabije El Hedžas in El Jemen. Na zahodu Egipt, Nubija in Eritreja. Sinajski polotok na severozahodnem delu Rdečega morja pa kakor čep zapira Rdeče morje od Sredozemskega, na jugovzhodnem delu pa ga 40 km široka morska ožina Bab el Mandeb loči od Indijskega oceana. Tako je Rdeče morje zaprti z vseh strani.

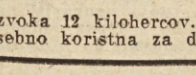
Na Rdečem morju pihajo severni in južni vetrovi. Celu severni veter, ki prihaja preko Sinajskega polotoka, ne more osvežiti za-

Plovba po Rdečem morju je bolj utrudljiva kot katera koli plovba po morjih vsega sveta. Prekrasna modrina njegove površine, ki je v skladu z raznimi stopnjami osvetlitve v najrazličnejših odtenkih in modre barve, brezstrupenega otočja, korajni grablje in stene, posebno vzdolž njegovih obal, bogato življenje v njem, vse te krasote ne morejo odtehtati listih muk, ki spremljajo utrudljivo plovbo po tem dolgem morju. Celo hitre potniške oceanске ladje plovejo okoli 5 dni in noči, preden pridejo od Suez do Adena, ladje obalne plovbe pa potujejo cele tedne po njegovih vodah.

Zanimivosti

ŠČITNIK PRED TOVARNISKIM ROPOTOM

V središču znanstvenih raziskovanj v Marsellu v Franciji, so patentirali slušalke, ki jih vidimo na tej sliki. Slušalke so sestavljene iz različnih vrst zvočnih plošč, ki so med seboj oddeljene v ploški iz plastične mase. Imenujejo jih »kapok«. Ta akustični filter propušta samo ljudsko govornico, zadržuje in odbija pa vse druge šume in tudi ropot največjih strojev, ki so v neposredni bližini, do meje 150 decibelov (enota za merjenje zvočkov) in do frekvence (utripanja) zvočva 12 kilohercov. Nova iznajdba bo posebno koristna za delavce, ki delajo v ko-

Pred otvoritvijo železnških podpornih društev

Minulo nedeljo se je na prvem informativnem sestanku bivših članov železnških podpornih društev, ki so bila pred petimi leti razpuščena, njihovo premoženje pa izročeno v upravljanje narodni inmovini, zbralo okrog 150 udeležencev. Člani ljubljanske komisije pri To sindikata železničarjev za obnovitev teh društev so razložili dosedanja prizadevanja za zapetno oživitve društvene delovanja, kakor tudi prve konkretne ukrepe, ki so potrebni za realizacijo tega načrta. Važno je vedeti predvsem, da je obnovitev sama, še bolj pa razčiščenje gospodarskega položaja teh društev najbolj odvisna od članstva samega. To pomeni, da je pogoj za čimprejšnje ponovno delovanje društev popolna vključitev starega članstva, prav tako pa tudi čim številnejša pritegnitev novih članov med železničarji in njihovimi družinami, ki so vstopili v železniško službo po osvoboditvi. Društvo bo slej ko prej izvrševalo svoje izrazito humanitarne naloge in bo prisločilo na pomoč vsakomur prav takrat, kadar ga bo zadela največja nesreča — smrt v družini. Višina članarine v tem društvu ni in tudi ne bo osnovana samo na strogi zavarovalno-tehniški načelih, temveč tudi na čutu tovarištva in solidarnosti vsakega posameznega člana do skupnosti.

VIŠINSKA ENERGIJA V INDIJI

Indijska vlada je pred kratkim ustanovila posebno komisijo za atomsko energijo, ki je že storila korake, da zavaruje plasti torijuma in ostalih radioaktivnih mineralov v Indiji. Med drugim je vlada že prepovedala izkoriščanje monazitnega peska kopališča Travancore, ki je glavni vir torijuma.

NOV TIP LONDONSKEGA AVTOBUSA

Pred dvema mesecema se je pojavil na londonskih ulicah nov avtobus za prevoz potnikov. Značilnost tega avtobusa je, da ima zelo velika okna, izredno dobro ogrevanje in izvrstno ventilacijo. Avtobus je tudi razsvetljen na poseben način, s fluorescentno svetlobo. V avtobusu se nahaja poštni nabiralnik, tako da potnikom ni treba prekinaliti vožnje, če so slučajno pozabili oddati na pošto kako važno pismo. To je skupine prekrasnih muragor. Ti lepo oblikirani ravninosti in sijaju barve lahko ekumujejo s celinskim celjem, vendar jim lahko gibanje njihovih živih listov daje še večjo lepoto. Osvetljene s sončnimi žarki, ki prodirajo skozi prozorne vode, se te morske ličije in zvezde, bleščijo v vseh mavičnih barvah, odražajo se v kovinskih barvah in svetlečih kot drago kamenje. Sredi tega srobnega svira kripi morju, bogato življenje. Ogromne meduze, ki so videti kot steklena ali gibljiva bitja, se izmikajo, kakor čudovite sence, skozi katere se odražajo korale. Prekrasne morske gobe, različne rastline, modre nereide, pisane ribe, ki pobližskavajo z zlatimi in srebrnimi plavutimi in stotine drugih bitij najbolj čudovitih oblik, se giblje sredi teh razkošnih korajniških gozdov in vodnih rastlin.

RESITEV ŽLOGOVENOSTI

Čeprav je tropski svet ponekod na zemlji, posebno v globinah ekvatorskih praggodov tako razkošen, ga vendar svet morskih globlin, katerega lahko človek samo delno občuduje, prekaša po lepoti, čudovitih barvah in oblikah.

KRIŽANKA

Vorogavno: 1. letopis, 7. videz, oman, 18. nasprotno od visok, 14. predel z gorami, 15. osebni zaimék (množ.), 17. veder, zdrav, 18. služi za izdelovanje olja, podobno (kratica), 20. žensko ime, 22. podarjen, 26. znakna motorja, 27. mati (množ.), 29. obadva, 30. hudočen, 31. predlog (lat.), 32. predlog, 33. tridimica, 35. ton v glasbeni lestvici, 36. imajo ženske na glavi, 38. faza boja, 40. domača žival (drobnica), 42. oder, pozorišče, 44. tanka mreža, 45. vladar, 46. morskopopar, 51. naroden (kratica), 52. vozniš, 53. sljaj, 54. pučkove, 56. kateri rodoviten kraj sredi (druga oblika), 57. dohodek iz obresti, 58. mravlja (hrvaško), 60. sovražnen napad, 61. vrsta pokrivala.

Na vprašanje: 1. spominška svečanost, 2. osebni zaimék, 3. niti malo, 4. uspeh pri revke, 5. zidarška žlica, 6. ako (skrajšano), 7. vas pri Ljubljani, 8. oddelek s sedeži v gledališču, 9. seč, 10. nosijo muslimanke, 11. začetne erke imena slov. pisatelja, 12. strjevanje krvi, 16. oblika glagola imeti, 19. dva enaka soglasnika in samoglasnik, 21. kdor se nepokliče (iz ljubezni) ukvarja s čim, 23. žensko ime, 24. predlog, 25. vežba, 26. moralni, 28. števnik, 30. kemijska prvina, 32. vzemik, 34. predlog (lat.), 37. kemija prvina, 39. domača žival (dvojina), 41. ravno tak, 43. zastopnik, poslanec, 44. obrtnik, 47. del obraza, 48. morska riba ploščata, 49. geometrijski lik, 50. huda, jezna, 53. nasprotno od priden, 55. latinski pozdrav, 57. kvartaški izraz, 59. dve tretjini itd.

dušljivega ozračja, ki večno bdi nad Rdečim morjem. Oba bočna vetrova — vzhodni in zahodni — sta prava puščavski vetrova, ki se jih pomorski prav tako boje, kot se jih boje karavane, ki potujejo ob obalah. Strašni samum, ki se zaleva daleč preko meja puščave, prinaša v morje svoj vroči dih, soparo, ki kar duši in ogromne oblake prahu, ki popolnoma pokrivajo obzorje morja in vse v težkem, z vodnimi klapi nasičenem ozračju. Rdečkastorumenja megla pokriva tedaj morje. Sonce se le slabo vidi, ali pa se odraža kakor krvavotručeča kri in vsi predmeti na morju dobivajo rdeč nadah. Tudi sama morska voda se tedaj zdi temna, kot da je v njej kri. Oddod ima ime Rdeče morje. Potnik začudeno gleda to gosto, neprozorno meglo, ki podnevi in ponoči pokriva vse obzorje. Vedno zadušljiva atmosfera Rdečega morja postane tedaj komaj znošna in človek, ki je ni navajen, se duši v tem vročem zraku, nasičenem z mikroskopsko drobnim prahom.

Niti eno morje na svetu (razen Mrtvega morja) nima tako ugodnih pogojev za izhlapevanje, kakor Rdeče morje in zato vsako leto izhlapi iz Rdečega morja sloj vode, visok nekaj metrov. Če ne bi bila prišla voda iz Oceana, bi Rdeče morje scasoma pihlo izhlapevalo. Vsa ta izhlapeva možna voda se zbira v zraku nad Rdečim morjem in ga tako zasčuje, da se moker robec, vržen preko ograje na ladji, ne more posušiti.

Na polu srečamo množico rdečkastih mrtvih kobilic, ki plavajo na vodi. To so ogromni oblaki kobilic, ki niso moge preleteti z arabske obale v Afriko in so poginile nekaj desetih kilometrov od egipčanske obale sivoj stran po morju, bogato življenje. Voda Rdečega morja se odlikuje po posebni prozornosti in celo v precejšnjih globlinah je močje opaziti obrise korajniških skladov na morskem dnu. V globini nekaj metrov, posebno na plitvinah, in na neglobokih korajniških stenah, je prozornost morja tolikšna, da se lahko razberejo vse zvočkline dna, kot da niso pod vodo, ampak pod tenkim steklom.

Pri obali je morsko dno prekriti z korajniškimi tvorbari, ki s svojimi vejicami, vejami in stebli prepletajo številne vodne rastline, ki se rahlo gibljejo od nezapisnih morskih tokov. Na teh belih korajniških skladih se razprostirajo raznobarne in različne skupine prekrasnih muragor. Ti lepo oblikirani ravninosti in sijaju barve lahko ekumujejo s celinskim celjem, vendar jim lahko gibanje njihovih živih listov daje še večjo lepoto. Osvetljene s sončnimi žarki, ki prodirajo skozi prozorne vode, se te morske ličije in zvezde, bleščijo v vseh mavičnih barvah, odražajo se v kovinskih barvah in svetlečih kot drago kamenje. Sredi tega srobnega svira kripi morju, bogato življenje. Ogromne meduze, ki so videti kot steklena ali gibljiva bitja, se izmikajo, kakor čudovite sence, skozi katere se odražajo korale. Prekrasne morske gobe, različne rastline, modre nereide, pisane ribe, ki pobližskavajo z zlatimi in srebrnimi plavutimi in stotine drugih bitij najbolj čudovitih oblik, se giblje sredi teh razkošnih korajniških gozdov in vodnih rastlin.

Čeprav je tropski svet ponekod na zemlji, posebno v globinah ekvatorskih praggodov tako razkošen, ga vendar svet morskih globlin, katerega lahko človek samo delno občuduje, prekaša po lepoti, čudovitih barvah in oblikah.